

Tiende gewone Algemene Vergadering van de Bisschoppensynode

Boodschap van de Bisschoppensynode aan het volk van God

Tijdens de 23ste Algemene Congregatie die gisteren, donderdag 25 oktober 2001, heeft plaatsgehad, hebben de synodevaders bij de afsluiting van de tiende gewone Algemene Vergadering van de Bisschoppensynode de 'Boodschap van de Bisschoppensynode aan het volk van God' goedgekeurd. Hier volgt de volledige tekst van de Nederlandse vertaling gebaseerd op de Engelse versie van de Commissie ter Voorbereiding van de Boodschap:

I Inleiding

1. Van 30 september tot 27 oktober in de naam van Christus de Heer in Rome bijeen, zijn wij, katholieke patriarchen en bisschoppen van de gehele wereld, door paus Johannes Paulus II uitgenodigd om ons ambt in de Kerk te bezien in het licht van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965). Vergelijkbaar met de apostelen, die samen met Maria, de moeder van Jezus, na de verrijzenis bijeen waren in de bovenzaal, zijn wij "trouw en eensgezind in gebed" geweest en hebben wij de Geest van de Vader gevraagd om ons te verlichten in onze verantwoordelijkheid als dienaren van Jezus Christus voor de hoop van de wereld (vgl. Hnd 1,14).

2. De voortdurende aanwezigheid van de opvolger van Petrus bij ons werk was een bijzondere bron van bemoediging. Hij heeft de blijde boodschap aan iedereen verkondigd en reist onvermoeibaar de hele wereld over als pelgrim voor de vrede. Samen met hem hebben wij geluisterd naar Gods Woord en naar elkaar. Op die manier hebben wij de

stem van plaatselijke kerken en verschillende volken gehoord in een intense ervaring van universele verbondenheid, die wij door middel van deze boodschap graag willen delen.

3. Wij hebben de aanwezigheid gemist van een aantal van onze geliefde broeders in de Heer die niet naar Rome konden komen. Diep geroerd hebben wij geluisterd naar de getuigenissen van verschillende bisschoppen die in de afgelopen decennia om Jezus gevangen hebben gezeten of zijn verbannen. Anderen hebben hun trouw aan het evangelie met de dood betaald. Hun lijden en dat van hun plaatselijke kerken hebben het licht van de christelijke hoop niet gedempt, maar des te helderder in heel de wereld doen schijnen.

4. Aan deze synode is actief deelgenomen door de oversten van enkele religieuze congregaties. Wij waren ook verheugd over de aanwezigheid van broederlijke afvaardigingen uit andere christelijke kerken, toehoorders, religieuzen en leken, mannen en vrou-

wen, en van deskundigen en tolken. Wij spreken onze oprechte dank uit aan hen allen, evenals aan de leden van het secretariaat van de synode.

II Jezus Christus, onze hoop

5. De heilige Geest, die ons de genade schenkt om ons met elkaar open te stellen voor de huidige situatie van de Kerk in de wereld, heeft de verrezen Christus in ons hart doen schijnen en ons laten delen in wat van Hem is (vgl. Joh 16,14). Daardoor konden wij, terwijl wij onze aandacht richtten op de tragedies en wonderen in de huidige wereld, dat doen in het licht van Christus' Paasmysterie, zijn lijden, dood en verrijzenis. We hebben, om de woorden van Paulus te gebruiken, oog in oog gestaan met het "mysterium iniquitatis" en het "mysterium pietatis" (vgl. 2Tes 2,1 en 1Tim 3,16).

6. Hoewel vanuit menselijk oogpunt de macht van het kwaad vaak lijkt te zegevieren, is het vanuit het perspectief van het geloof toch de liefdevolle genade van God die onmetelijk veel sterker is: "Waar de zonde heeft gewoekerd, werd de genade mateloos" (Rom 5,20). Wij hebben de kracht en de waarheid van deze woorden van de apostel ervaren terwijl wij de huidige situatie bezagen. "In deze hoop zijn wij gered. Maar men spreekt niet van hopen, als men het voorwerp van zijn hoop al ziet: wie kijkt nog uit naar wat hij al ziet? Omdat onze hoop gericht is op het onzichtbare, moet onze verwachting gepaard gaan met standvastigheid" (Rom 8,24-25).

7. De eerste weigering om God te gehoorzamen, door de Heilige Schrift geopenbaard als de wortel van de zonde, vormde de oorsprong van de scheiding tussen de mens en de Schepper, tussen man en vrouw, tussen

de mensheid en de aarde en tussen de mens en zijn broeder. Uit deze scheiding komt de vraag voort die altijd weer aan ons geweten knaagt: "Waar is uw broer?" (Gn 4,9). Wij moeten echter nooit vergeten dat dit relaas over de zonde onmiddellijk gevolgd wordt door een belofte van verlossing en dat die belofte voorafgaat aan het verhaal van de moord op Abel, de onschuldige, een voorafschaduwing van Jezus. Het evangelie, de blijde boodschap voor heel de mensheid, wordt al in het vroegste begin van de geschiedenis verkondigd (vgl. Gn 3,15).

8. Dat evangelie wordt heden ten dage nog altijd door heel de wereld verkondigd. Wij moeten ons daarom geen angst laten aanjagen door doctrines die het bestaan van de levende God ontkennen en die langs meer of minder slinkse wegen de christelijke hoop trachten te ondergraven, te parodiëren of bespottelijk te maken. In de vreugde van de Geest verklaren wij: "Christus is waarlijk verrezen." In zijn glorierijke menselijkheid heeft Hij het perspectief van een eeuwig leven geopend voor al wie de genade van de bekering aanvaardden.

De verschrikking van het terrorisme

9. Onze vergadering heeft, samen met de Heilige Vader, uiting gegeven aan haar gevoelens van diepe deelneming ten aanzien van de slachtoffers van de gewelddadige aanslagen van 11 september en hun familie. Wij bidden voor hen en voor alle andere slachtoffers van terrorisme in de wereld. Wij spreken onze onvoorwaardelijke veroordeling uit van het terrorisme, dat zich nergens door laat rechtvaardigen.

Gewelddadige situaties

10. Wij konden tijdens deze synode niet de ogen sluiten voor vele andere grootschalige

tragedies. Het is noodzakelijk en urgent dat wij ons ook de, wat paus Johannes Paulus II noemde, “structuren van de zonde” voor ogen houden, als wij de wereld nieuwe wegen voorwaarts willen wijzen. Volgens betrouwbare economische deskundigen moet 80 procent van de wereldbevolking het doen met slechts 20 procent van het totale inkomen en ‘leven’ 1,2 miljard mensen van minder dan één dollar per dag! Er is een ingrijpende morele verandering vereist. De sociale leer van de Kerk is in de huidige tijd van een relevantie die niet genoeg benadrukt kan worden. Wij zullen ons, als bisschoppen, inzetten om in onze plaatselijke Kerken meer bekendheid aan deze leer te geven.

11. Bepaalde endemische kwaden kunnen, als zij te lang worden genegeerd, hele bevolkingen tot wanhoop drijven. Hoe kunnen wij zwijgen wanneer we geconfronteerd worden met het aanhoudende drama van honger en extreme armoede in een tijd waarin de mensheid meer dan ooit in staat is om de middelen eerlijk te verdelen? Wij moeten ons ook solidair verklaren met de stroom vluchtelingen en immigranten die vanwege oorlog, politieke onderdrukking of economische discriminatie, gedwongen zijn om hun eigen land te ontvluchten, op zoek naar werk of in de hoop elders vrede te vinden. De verwoestende gevolgen van malaria, de verspreiding van AIDS, analfabetisme, de uitzichtloze situatie van zoveel kinderen en jongeren die op straat moeten leven, de uitbuiting van vrouwen, pornografie, onverdraagzaamheid, de schandelijke verwrongen uitleg van godsdienst voor gewelddadige doeleinden, de handel in drugs en in wapens ... en deze lijst is nog niet eens volledig! Toch vatten, temidden van al deze ellende, de nederigen nieuwe moed. De Heer ziet hen aan en geeft hen kracht. “Ik zal mij nu oprichten” – zegt de

Heer – ‘om de verdrukking van de armen, omwille van het zuchten van de misdeelden” (Ps 12,6).

12. Wat ons als herders misschien wel het meest ontzet, is de minachting voor het menselijk leven, vanaf de conceptie tot aan de dood, evenals de afbraak van het gezin. Het “nee” van de Kerk tegen abortus en euthanasie is een “ja” tegen het leven, een “ja” tegen de fundamentele goedheid van de schepping, een “ja” dat ieder mens in het diepste van zijn geweten kan raken, een “ja” tegen het gezin, de meest basale gemeenschap van hoop, die God zodanig behaagt dat Hij haar oproept om een ‘huiskerk’ te zijn.

De vorming van een beschaving van liefde

13. Met heel ons hart danken wij alle priesters, religieuze mannen en vrouwen en missionarissen. Geïnspireerd door de hoop die komt van God en in Jezus van Nazaret geopenbaard is, stellen zij zich ten dienste van de zwakken en de zieken en verkondigen zij het evangelie van het leven. Wij hebben bewondering voor de edelmoedigheid van alle mensen die zich inzetten voor humanitaire doeleinden, voor de volhardendheid van hen die internationale organisaties leiden, voor de moed van journalisten die met grote risico's zoeken naar de waarheid om de publieke opinie te informeren, voor de toewijding van wetenschappers, artsen en verpleegkundigen, voor de durf van zakenmensen die banen creëren in achterstandsgebieden, voor de toewijding van ouders, maatschappelijk werkers en leerkrachten, voor de creativiteit van kunstenaars, en voor zoveel andere vredestichters, die levens proberen te redden, het gezin steunen, de waardigheid van vrouwen bevorderen, kinderen grootbrengen en het culturele erfgoed van de mensheid bewaren of verrij-

ken. Wij geloven dat in al deze mensen “de genade op een onzichtbare wijze werkt”.¹

III De bisschop, dienaar van het evangelie van de hoop

Geroepen tot heiligheid

14. Het Tweede Vaticaans Concilie sprak van een universele roeping tot heiligheid. Bisschoppen beantwoorden hieraan door hun apostolische ambt uit te oefenen met de ‘nederigheid en kracht’ van de Goede Herder. Een van de vormen van heiligheid waaraan de wereld in deze tijd behoefte heeft, is juist de openheid voor allen die de bisschop kenmerkt, door zijn geduld en de onverbloemde wijze waarop hij “reken-schap” geeft “van de hoop” die in hem is (1Pe 3,15). Om een waarachtige dialoog aan te gaan met hen die ons geloof niet delen, moet onze gemeenschap binnen de Kerk eenvoudig en authentiek zijn, zodat alle mensen, welke functie zij in de Kerk ook hebben, “de eenheid van de Geest behouden door de band van de vrede” (Ef 4,3).

Strijden tegen armoede als armen van geest

15. Zoals wij moeten vechten voor de bevrijding van hen die onderdrukt worden door een armoede met een verwoestende uitwerking, zo bestaat er ook een vorm van armoede die energie vrijmaakt voor liefde en dienstbetoon. Dat is de evangelische armoede die wij willen betrachten. Wij moeten arm zijn voor de Vader, zoals Jezus in zijn gebed, zijn onderricht en zijn daden. Wij moeten arm zijn met Maria, indachtig Gods machtige werken. Wij moeten arm zijn tegenover onze broeders en zusters en ons kenmerken door een levensstijl die de mensen tot Jezus de Heer brengt. De bisschop is de vader en de broeder van de armen. Wan-

neer dat nodig is, moet hij niet aarzelen om zijn stem te verheffen voor hen die geen stem hebben, zodat hun rechten worden erkend en gerespecteerd. Met name moet hij “ervoor zorgen dat de armen zich in alle christelijke gemeenschappen ‘thuis’ voelen”.² Alleen dan, als wij de wereld vervuld van een missionaire geestdrift tegemoet treden, kunnen wij op een geloofwaardige manier spreken van de vreugde van de nederigen en reinen van hart, de kracht van de vergeving en de hoop dat zij die hongeren en dorsten naar gerechtigheid, die uiteindelijk zullen vinden bij God.

Gemeenschap en collegialiteit

16. De term ‘gemeenschap’ of ‘communio’ (*koinonia*) behoort tot de onverdeelde christelijke traditie van zowel het Oosten als het Westen. Zij put haar kracht uit ons geloof in God, Vader, Zoon en heilige Geest. Dit relationele mysterie van eenheid en liefde binnen de heilige Drie-eenheid is de bron van de gemeenschap binnen de Kerk. ‘Collegialiteit’, ten dienste van de gemeenschap, karakteriseert het college van de apostelen en hun opvolgers, de bisschoppen, verbonden met elkaar en met de paus, de opvolger van Petrus. Zij onderwijzen altijd en overal hetzelfde geloof met het “onbetwistbare charisma van de waarheid”³ en verkondigen dat aan alle volken op aarde.⁴ Gemeenschap en collegialiteit vormen, wanneer zij ten volle worden betracht, samen de basis voor het gevoel van welzijn van de bisschop, zowel in menselijk als in spiritueel opzicht. Zij helpen de christelijke gemeenschappen om vreugdevolle hoop en missionair enthousiasme uit te stralen.

Een spirituele strijd

17. Het Tweede Vaticaans Concilie, “de grote genade waarmee de Kerk in de twin-

1. Tweede Vaticaans Concilie, pastorale Constitutie over de Kerk in de wereld van deze tijd *Gaudium et spes*, 22.

2. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Novo millennio ineunte* (6 januari 2001), 50.

3. Irenaeus, *Adversus haereses* IV, 26, 2.

4. Tweede Vaticaans Concilie, dogmatische Constitutie over de goddelijke openbaring *Dei verbum*, 8.

tigste eeuw werd verrijkt”, blijft “een betrouwbaar kompas voor de weg die we in de nu beginnende eeuw hebben te gaan”.⁵ Door trouw te blijven aan wat dit Concilie ons leert over de Kerk, het sacrament van eenheid, zullen wij overal het evangelie van Jezus Christus kunnen dienen ten behoeve van de hoop van de wereld. De liefde voor eenheid impliceert geenszins onverschilligheid jegens stromingen die vijandig staan tegenover de waarheid die zo helder van het gelaat van Christus straalt: *Ecce homo* (Joh 19,5). Deze liefde brengt de herder ertoe om, als leidsman en profeet, zijn volk te waarschuwen tegen valse leer die de zuiverheid van de christelijke hoop bedreigt. Deze liefde zet hem ertoe aan om zich te verzetten tegen alle kreten en opvattingen die beweren dat het kruis van Christus zijn kracht heeft verloren (1Kor 1,17) en waardoor tegelijkertijd het ware gezicht van de mens en onze verheven bestemming als schepselen die geroepen zijn om deel te hebben aan het goddelijk leven, wordt verhuld.

“Ga ...” (Mt 28,19)

18. Door elke dag de eucharistie te vieren voor zijn volk, verenigt de bisschop zich met het zelfoffer van de gekruisigde en verrezen Christus aan de Vader, doordat hij in zichzelf het werk vernieuwt van Jezus, die zijn lichaam heeft gegeven voor het leven van de wereld (Joh 6,51). Tijdens deze synode zijn wij vernieuwd in ons eigen ambt om Gods heilsplan aan allen te verkondigen, zijn genade te prijzen, die te delen in de sacramenten van het nieuwe leven en de wet van zijn liefde te onderwijzen door te getuigen van zijn tegenwoordigheid “alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld” (Mt 28,20). “Ga ...”: dat is de missionaire opdracht aan alle gedoopten, aan priesters, diakens, aan hen in het gewijde leven en aan de leken. En door hen strekt zij zich uit

tot “elk schepsel” (Mc 16,15).

Wevers van eenheid

19. De Kerk wordt “tot huis en leerschool van de *communio*”⁶ door open te staan voor iedereen, door de *lectio divina*, de liturgie, het dienstbetoon en het getuigenis: dat is de spirituele en pastorale uitdaging van waaruit de bisschop het geloof van sommigen versterkt, dat van anderen wakker schudt en met overtuiging tot allen kan prediken. Onvermoeibaar voedt hij het religieuze vuur van de parochies en kweekt hij daar, in samenwerking met de parochiepriesters, een missionaire gedrevenheid. Bewegingen, kleine gemeenschappen en vormings- en liefdadigheidsinstellingen, die het tapijt van het christelijk leven vormen, varen wel bij zijn waakzaamheid en zorg. Als een vakkundig wever van eenheid onderscheidt en stimuleert de bisschop samen met zijn priesters en diakenen al deze charisma’s in hun geweldige verscheidenheid. Hij brengt ze bijeen ter bevordering van de ene missie van de Kerk: tegenover het hart van de wereld te getuigen van de zegenrijke hoop die is in Jezus Christus, onze enige Verlosser. Indachtig de onherroepelijke plicht van het Concilie om de volkomen gemeenschap onder de christenen te herstellen, zal de bisschop zich vol liefde inzetten voor de oecumenische dialoog en het ontwikkelen van oecumenisch besef bij zijn volk.

Dienaars van het mysterie

20. “Zoals U, Vader, in Mij bent en Ik in U, zo moeten zij in Ons zijn, zodat de wereld kan geloven dat U Mij hebt gezonden” (Joh 17,21). Dit gebed is “tegelijk dwingende vermaning (en) steunende kracht”. Met paus Johannes Paulus II spreken wij onze hoop uit op “die uitwisseling van gaven, die voor de Kerk van het eerste millennium zo verrij-

5. *Novo millennio incunte*, 57.

6. *A.w.*, 43.

kend was”.⁷ De onvoorwaardelijke wijze waarop het Tweede Vaticaans Concilie de volkomen eenheid van de christenen is toegedaan, brengt de bisschop ertoe om met liefde een oecumenische dialoog aan te gaan en de gelovigen te vormen in een goed begrip daarvan. Wij zijn ervan overtuigd dat de heilige Geest aan het begin van het derde millennium in het hart van alle christelijke gelovigen werkzaam is ter verwezenlijking van deze eenheid, een groot teken van hoop voor de wereld.

21. Deze synode wil haar oprechte dank uitspreken aan alle priesters, hun voornaamste medewerkers in de apostolische missie. Als dienaren van het evangelie van de hoop moeten wij onze geestdrift levend moeten houden, zodat Gods roep om in zijn wijngaard te komen werken, gehoord wordt. Door wederzijds vertrouwen en een warme vriendschapsband met zijn priesters vergroot de bisschop bij hen de waardering voor hun ambt, waarvan de waarde vaak niet wordt ingezien in een samenleving die in de verleiding verkeert van de verheerlijking van bezit, genot en macht. Het apostolische ambt kan niet worden losgemaakt van het mysterie van de hoop. Als aan deze roeping prioriteit wordt gegeven en gebeden wordt voor ‘herders naar Gods hart’, wil dat niet zeggen dat de andere roepingen op minder waarde worden geschat. Integendeel, daardoor stellen wij hen juist in staat om in aantal te groeien en vrucht te dragen. Wij bidden dat de permanent diakens, die alle leden van de Kerk herinneren aan de plicht om Christus de dienaar na te volgen, deze woorden zullen ervaren als een uiting van onze steun en bemoediging.

Het gewijde leven

22. Wij voelen ook een diepe dankbaarheid jegens alle mensen van het gewijde leven,

die zich wijden aan de contemplatie en het apostolaat. Door hun aanwezigheid en werk geven zij een bevoorrecht getuigenis af van de komst van het koninkrijk en maken zij het vaak mogelijk dat ons apostolische ambt de mensen in de verste uithoeken van onze diocesen bereikt, waar Christus zonder hen niet verkondigd zou zijn. Door hun radicale keuze en de trouw van hun gemeenschappen aan de charisma’s van hun stichter “geven zij stem aan het lied van het evangelie”.⁸

De missie van de leken

23. De leken hebben in deze tijd weer meer dan ooit hun eigen functie in het levend houden van de christelijke gemeenschappen, het liturgische leven, de theologische vorming en het liefdadigheidswerk. Wij willen alle catecheten bedanken en ten eerste aanmoedigen, evenals alle vrouwen en mannen die met hun verschillende talenten en in samenwerking met de priesters, diakens en religieuze mannen en vrouwen zoveel liefde en energie in deze essentiële taken steken. Wij moeten in het bijzonder onze dankbaarheid uitspreken voor het liefdevolle getuigenis van al degenen die hun ziekte en lijden verbinden met dat van Jezus en Maria aan de voet van het kruis, voor de verlossing van de wereld.

24. De bisschoppen willen van hun kant de leken stimuleren in hun belangrijkste taak, namelijk om in de wereld van het evangelie te getuigen. Mogen zij, door hun betrokkenheid bij het gezin en het sociale, culturele en politieke leven en door hun aanwezigheid in het hart van wat paus Johannes Paulus II “de moderne areopagus” noemt, met name door hun werk in de media of door de bevordering van het respect voor Gods schepping⁹ de kloof tussen geloof en cultuur blijven overbruggen. Mogen zij zich verza-

7. *A.w.*, 48.

8. Franciscus van Sales, *Brief CCXXIX* (6 oktober 1604), in: *Oeuvres* XII, Dom Henry Benedict Mackey o.s.b., (Annecy 1892-1932), 299-325).

9. Johannes Paulus II, Encycliek *Redemptoris missio* (7 december 1990), 37.

melen in georganiseerde apostolaten in de belangrijke strijd voor gerechtigheid en solidariteit en zo hoop en betekenis blijven geven aan de wereld.

Theologie en inculturatie

25. Ons voluit bewust van de geweldige diversiteit die in deze synode werd belichaamd, hebben wij ons als bisschoppen opnieuw beziggehouden met het thema van de inculturatie. Wij erkennen 'de kiemen van het Woord' die God in de verschillende culturen, religies, kunstwerken en in alle spirituele rijkdom van de verschillende volken in de geschiedenis gelegd heeft. De ontwikkelingen in wetenschap en technologie en de wereldwijde informatierevolutie dwingen ons ertoe om het mysterie van het geloof opnieuw te doorvorsen, met de energie, vermetelheid en het inzicht dat zo kenmerkend was voor de kerkvaders, theologen, heiligen en pastores, die hun werk vaak verrichtten in tijden van moeilijkheden en verandering, zoals de onze.

26. Bij dit voortdurende werk van dialoog en groei is het geheel van het leven van onze gemeenschappen betrokken. Maar om de zuiverheid van het oorspronkelijke christelijke geloof te verklaren in nieuwe, toegankelijke taal, trouw aan de traditie, hebben wij de specifieke bijdrage van geschoolde theologen nodig. Net als de grote theologen die in het verleden ons theologisch begrip hebben verdiept, geïnspireerd door het verlangen om één te zijn met de Kerk, zullen zij ons helpen om dienaars te zijn van het evangelie van Jezus Christus voor de hoop van de wereld. Mogen wij met vreugde, zorgvuldigheid en loyaliteit de dialoog tussen de grote religies voortzetten, in de geest van de ontmoeting in 1986, in Assisi.

IV Conclusie

Wij verbreden thans onze horizon om ons te richten tot u, al onze broeders en zusters die verlangen naar een wereld van gerechtigheid, liefde, waarheid en vrede. Moge deze boodschap u bemoedigen op uw weg!

Een oproep aan alle politieke en economische leiders

27. De vaders van het Tweede Vaticaans Concilie durfden in hun boodschap tot de regeringen te zeggen: "In uw aardse, tijdelijke stad bouwt God aan zijn spirituele, eeuwige stad." Om die reden durven wij, onder erkenning van onze grenzen en onze rol als bisschoppen en zonder aanspraak te maken op enige politieke macht, nog steeds tot onze politieke en economische leiders te zeggen: Moge het algemeen welzijn van alle mensen en volken het motief voor uw handelen zijn. Het valt niet buiten uw mandaat om een zo breed mogelijke samenwerking aan te gaan om te streven naar gerechtigheid en vrede. Wij vragen u om ook te denken aan die delen van de wereld die buiten de aandacht van de media vallen en waar onze broeders en zusters sterven door hongersnood en gebrek aan medicijnen. Het hardnekkig voortbestaan van de grote mate van ongelijkheid tussen de volken vormt een bedreiging voor de vrede. Zoals de paus u ook expliciet heeft gevraagd, vragen wij u opnieuw om de last van de buitenlandse schuld van de ontwikkelingslanden te verlichten, om alle mensenrechten te beschermen, met name de vrijheid van godsdienst. Vol vertrouwen en respect vragen wij u om u voor ogen te houden dat alle macht alleen in dienstbetoon zijn betekenis vindt.

Oproep aan de jeugd

28. En jullie, jongeren, jullie zijn de 'wach-

ters van de morgen'. Die naam heeft paus Johannes Paulus II jullie gegeven. Hoe vraagt de Heer van de geschiedenis jullie om te bouwen aan een beschaving van liefde? Jullie hebben een scherp oog voor wat eerlijkheid en oprechtheid vereisen. Jullie willen niet verstrikt raken in de verdeeldheid zaaiende etnische conflicten of vergiftigd worden door de kanker van de corruptie. Hoe kunnen wij met elkaar leerlingen van Jezus zijn en Christus' Bergrede met de zaligsprekingen in praktijk brengen? De Tien Geboden die in jullie hart geschreven staan, worden door deze rede niet opgeheven. De zaligsprekingen verlenen de Tien Geboden een vitaliteit en een stralende inspiratie die harten kan winnen voor de waarheid die ons vrijmaakt. Zij zeggen tot een ieder van jullie: "U zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf" (Lc 10,27). Blijf verbonden met jullie bisschop en jullie priester, die openlijk getuigen van de waarheid dat Jezus onze Heer is.

29. Bede voor Jeruzalem

Tenslotte richten wij ons tot u, Jeruzalem, stad waar God zich in de geschiedenis openbaart. Wij bidden voor uw welzijn! Mogen alle kinderen van Abraham in u ooit weer tot elkaar komen met waarachtig respect voor elkaars rechten. Moge u voor alle volken op aarde een eeuwig symbool van hoop en vrede blijven.

30. Spes nostra, salve!

Heilige Maria, Moeder van Christus, gij zijt de Moeder van de Kerk, de Moeder van alle levenden. Gij zijt de Moeder van de hoop. Wij weten dat u ons altijd vergezelt op de wegen van de geschiedenis. Wees de voorspraak van alle volken op aarde, zodat zij in gerechtigheid, vergeving en vrede de kracht mogen vinden om elkaar lief te hebben als leden van één familie!

Vertaling: P. de Die